

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 28/2002 vp

Valtioneuvoston asetus Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Liberiaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä annetun asetuksen kumoamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä marraskuuta 2002 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi valtioneuvoston asetuksen Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Liberiaa koskevaan päätökseen perustuvien vel-

voitusten täyttämistä annetun asetuksen kumoamisesta (A 1/2002 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- yksikön päällikkö Marja Lehto, ulkoasiainministeriö.

ASETUS

Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto hyväksyi 19.11.1992 päätöslauselman 788 (1992) Liberiaa koskevasta asevientikiellosta. Turvallisuusneuvoston 7.3.2001 hyväksymällä päätöslauselmalla 1343 (2001) asevientikielto vahvistettiin sekä laajennettiin kosemaan kaikenlaisia aseisiin liittyviä tarvikkeita, mukaan lukien ampuma-aseet ja ampumatarvikkeet, sotilasajoneuvoja ja -laitteita, puolisotilaallisia tarvikkeita ja edellä mainittuihin tarkoitettujen varaosien toimittamista ja myyntiä. Päätöslauselmassa lisäksi kielletään edellä mainittujen tuotteiden toimitukseen, valmistukseen, huoltoon ja käyttöön liittyvän teknisen koulutuksen antaminen.

Kielto ei kuitenkaan koske päätöslauselmalla 1343 (2001) perustetun komitean edeltä käsin hyväksymiä, yksinomaan humanitaariseen tai suojelukäyttöön tarkoitettujen, ei-tappavien so-

tilastarvikkeiden toimituksia eikä niihin liittyvää teknistä apua ja koulutusta. Kielto ei myöskään koske suojavaatetusta, mukaan lukien luodinkestäviä liivejä ja sotilaskypäriä, joita YK:n henkilökunta, tiedostusvälineiden edustajat ja humanitaarisessa kehitysyhteistyössä toimivat työntekijät ja avustava henkilökunta vievät tilapäisesti Liberiaan yksinomaan henkilökohtaiseen käyttöönsä.

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1343 (2001) kielletään myös Liberiasta tai muualta peräisin olevien raakatimanttien tuonti Liberiasta. Turvallisuusneuvosto päätti päätöslauselmalla 1408 (2002) jatkaa pakotteiden voimassaoloa 7.5.2003 saakka.

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 788 (1992) mukainen aseidenvientikielto on Suomessa pantu täytäntöön asetuksella (1193/1992). Asetus perustuu lakiin eräiden

Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä (659/1967, muutokset 705/1997, 191/2000, 882/2001 ja 364/2002).

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi 7.5.2001 yhteisen kannan 2001/357/YUTP, jossa YK:n turvallisuusneuvoston em. päätöslauselmien mukaisesti kielletään aseiden ja niihin liittyvien kaikenlaisten tarvikkeiden vienti Liberiasta. Raakatimanttien tuontikielto sekä sotilastuotteiden toimitukseen, valmistukseen, huoltoon ja käyttöön liittyvän teknisen koulutuksen antamista koskeva kielto on pantu täytäntöön em. yhteisen kannan lisäksi neuvoston asetuksella (EY) N:o 1146/2001. Pakotteiden voimaoloa jatkettiin turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1408(2002) mukaisesti yhteisellä kannalla 2002/457/YUTP ja sitä toimeenpanevalla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1318/2002.

Puolustustarvikkeiden maastavienti ja kauttakuljetus on Suomessa sallittua ainoastaan siihen myönnettyllä luvalla. Puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevien yleisten suuntaviivojen liitteiden 2.1.2 ja 2.1.3 mukaan luparatkaisussa noudatetaan turvallisuusneuvoston sitovalla päätöksellään määräämiä asevientikieltoja sekä EU:n asevientikieltoja. Luvattomasta puolustustarvikkeiden maastaviennistä rangaistaan siten kuin laissa puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta (242/1990) säädetään.

YK:n turvallisuusneuvoston sitoviin päätöksiin perustuvat velvoitteet, kuten Liberiasta koskeva asevientikielto, on aikaisemmin pantu täytäntöön kansallisilla asetuksilla, jotka ovat perustuneet lakiin eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä.

Sittemmin velvoitteiden täytäntöönpanoa ja valvontaa koskeva rinnakkainen sääntely on katsottu epätarkoituksenmukaiseksi. Viime vuosina YK:n turvallisuusneuvoston sitovaan päätökseen perustuvaa asevientikieltoa koskevaa velvoitetta ei ole pantu täytäntöön kansallisella asetuksella. Puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevan lain on katsottu tarjoavan sekä riittävät että tehokkaat keinot asevientikieltoa koskevien velvoitteiden täytäntöönpanemiseen ja valvontaan. Vastaavasti muita talouspakotteita koskevia velvoitteita ei Suomen EU-jäsenyyden aikana ole pantu täytäntöön kansallisilla asetuksilla. Nämä velvoitteet on pantu täytäntöön neuvoston asetuksilla, joiden rikkomisesta rangaistaan siten kuin rikoslain 46 luvun 1—3 §:ssä säädetään.

Ehdotetulla asetuksella ei ole tarkoitus muuttaa em. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin ja EU:n yhteiseen kantaan ja asetukseen perustuvaa velvoitetta kieltää tietyin poikkeuksin aseiden ja sotatarvikkeiden vienti, sotilastuotteiden toimitukseen, valmistukseen, huoltoon ja käyttöön liittyvän teknisen koulutuksen antaminen ja raakatimanttien tuonti Liberiasta.

Asetus on tullut voimaan 13.11.2002.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Käsiteltävänä oleva asetus perustuu eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain säännöksiin ja on ulkoasiainvaliokunnan mielestä tarpeellinen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

ettei käsiteltävänä olevaa asetusta ole kumottava.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Liisa Jaakonsaari /sd	Outi Ojala /vas
vpj.	Henrik Lax /r	Kalevi Olin /sd
jäs.	Ulla Anttila /vihr	Sirpa Pietikäinen /kok
	Bjarne Kallis /kd	Mirja Ryyänen /kesk
	Antero Kekkonen /sd	Hannu Takkula /kesk
	Juha Korkea-aho /kesk	Martti Tiuri /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi.